

Biannual Journal of Applied Counseling
2017, 7(2), 43-56
Received: 16 Sep 2017
Accepted: 21 Nov 2017
DOI: 10.22055/jac.2017.22272.1473

دوفصلنامه مشاوره کاربردی
۱۳۹۶، ۷(۲)، ۴۳-۵۶
دریافت: ۹۶/۰۶/۲۵
پذیرش: ۹۶/۰۸/۳۰

بررسی پیش‌بین‌های رضایت زناشویی: هوش هیجانی و باورهای غیرمنطقی

Study of Predictions of marital: Emotional intelligence and irrational beliefs

Karim Sevari
Fatemeh Farzadi

کریم سواری*
فاطمه فرزادی**

Abstract

The purpose of this study was to consider the predictions of marital satisfaction in married male police officers of Ahvaz city. The population of this study included all married male officers working in the police force of Ahvaz city, that 200 of married male police officers were selected voluntarily, and responded to Shat et al.'s Emotional Intelligence, Irrational Beliefs, and Marital Satisfaction of Enrich questionnaires. Data were analyzed using Pearson correlation coefficient and multiple regression analysis statistical methods. The results indicated that there are a positive and significant correlation between emotional intelligence and marital satisfaction variables, and a significant negative correlation between variables of irrational beliefs and marital satisfaction, and also multi regression analysis showed that emotional intelligence and irrational beliefs variables are pre-positive and negative predictors of marital satisfaction. Therefore, it can be concluded that emotional intelligence is one of the positive aspects and irrational beliefs are one of the negative aspects of marital satisfaction, which plays a very important role in the continuity and decline of the relationship between couples.

Key words: Emotional intelligence, irrational beliefs, marital satisfaction, police officers

چکیده

هدف از این پژوهش بررسی پیش‌بین‌های رضایت زناشویی در افسران مرد متأهل نیروی انتظامی شهر اهواز بود. جامعه‌ی این پژوهش شامل کلیه افسران مرد متأهل شاغل در نیروی انتظامی شهر اهواز بود که از این جامعه ۲۰۰ افسر مرد متأهل به روش داوطلبانه انتخاب شدند، و به پرسش‌نامه‌های هوش هیجانی شات و همکاران، باورهای غیرمنطقی و رضایت زناشویی اینرچ پاسخ دادند. داده‌ها با استفاده از روش‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه از طریق نرم‌افزار آماری SPSS-24 تحلیل شدند. نتایج نشان داد که بین متغیرهای هوش هیجانی و رضایت زناشویی همبستگی مثبت و بین متغیرهای باورهای غیرمنطقی و رضایت زناشویی همبستگی منفی و معناداری وجود دارد؛ و تحلیل رگرسیون چند متغیری نیز نشان داد که متغیرهای هوش هیجانی و باورهای غیرمنطقی پیش‌بین‌های مثبت و منفی معنادار رضایت زناشویی هستند. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که هوش هیجانی یکی از جنبه‌های مثبت و باورهای غیرمنطقی یکی از جنبه‌های منفی رضایت زناشویی هستند که نقش بسیار مهمی در تداوم و پایین آمدن رابطه بین زوجین دارند.

واژه‌های کلیدی: هوش هیجانی، باورهای غیرمنطقی، رضایت زناشویی، افسران پلیس

K_Sevari@pnu.ac.i r

* دانشیار گروه روانشناسی تربیتی دانشگاه پیام نور (نویسنده مسئول)
** دانشجوی دکتری روانشناسی تربیتی دانشگاه شهید چمران اهواز

مقدمه

بررسی‌ها حاکی از آن است که متغیرهای متعددی در پیش‌بینی رضایت زناشویی دخالت دارند. در همین رابطه هوش هیجانی^۱، یکی این متغیرهای مهم در این رابطه است. توجه به هوش هیجانی به عنوان یک ویژگی انسانی، نقش آن در موفقیت‌ها و شکست‌ها، کنترل هیجان‌ها و تکانه‌ها و در نتیجه بروز و ایجاد یک رفتار مناسب با موقعیت در فرد اهمیت فوق‌العاده دارد (بشارت، صالحی، شاه محمدی، نادعلی و زبردست، ۱۳۸۷). بسیاری از پژوهشگران بر اهمیت هوش هیجانی در شکل‌گیری روابط صمیمانه زناشویی تأکید دارند و معتقدند افرادی با هوش هیجانی و تاب‌آوری^۲ بالا از زندگی زناشویی رضایت‌بخش، سعادتمند و تعهد سازمانی برخوردار هستند (دلوند، مکوندی و خواجه‌وند کوشلی، ۲۰۱۴؛ لواله کار، کالکاری و جکتاپ، ۲۰۱۰). مطالعات متعدد همگی حاکی از این هستند که هوش هیجانی با کیفیت ارتباطات خانوادگی و رضایت زناشویی در ارتباط است (امامی قراچه حاج لو، میرزایی و حسن‌زاده، ۲۰۱۵؛ الیاس و حبیب، ۲۰۱۴؛ گانت، بارانی، نیگش و تیاواگرانجی، ۲۰۱۳؛ ناصر، ۲۰۱۱؛ ترسا، ۲۰۱۰؛ سلیمانیان و اکرم، ۱۳۸۸؛ نصیری زر، مرعشی و راجی، ۲۰۱۴؛ یزدی و گلزاری، ۲۰۰۵؛ افخمی عقدا، عابدینی، ثروت، فاضل و نیکوکاران، ۱۳۹۳؛ مهرانیان خامنه، برجلی و سلیمی‌زاده، ۱۳۸۵؛ محمدی‌مهر و کریمی باغملک، ۲۰۱۷؛ اسلامی، حسن‌زاده و جمشیدی، ۲۰۱۴؛ حسنی، آقا محمد، صیادی، مختاری، ناظر و موسوی، ۲۰۱۴؛ کوچک انتظار، نوربانی، مهد کوزنبن و قنبری پناه، ۲۰۱۱؛ جانجانی، مؤمنی، ری و سیدی، ۲۰۱۷). مطالعه‌ی اسکات و مألوف^۳ (۱۹۹۸)، به نقل از دوگانه‌ای فرد، عباسی، سلطان‌تبار، صدیقی و نوروزی، ۱۳۹۴) دریافته‌اند افرادی با هوش هیجانی بالا از رضایت زناشویی بالاتری برخوردارند. مطالعه‌ی شات و همکاران (۱۹۹۸) نشان داد افرادی با هوش هیجانی بالا، نسبت به افراد با هوش هیجانی پایین در متغیرهای همدلی، خود نظارتی و خودکنترلی در موقعیت‌های اجتماعی نمره‌های بالاتری کسب نموده‌اند. به‌گونه‌ای که در ارتباط با همسر خود روابطی نزدیک‌تر و محبت‌آمیزتر داشته‌اند و رضایت زناشویی بیشتری را تجربه نموده‌اند.

باورهای غیرمنطقی^۴، از دیگر متغیرهایی است که با رضایت زناشویی در ارتباط است. منشأ باورهای غیرمنطقی به الیس^۵ بر می‌گردد. اگرچه زیر ساخت فلسفی افکار او در ارتباط با به برخی از فلاسفه متقدم رواقی به خصوص زنو^۶، پیرو^۷ و اپکتوس^۸ است. از دیدگاه آلبرت الیس باورها به دو دسته منطقی و غیرمنطقی تقسیم می‌شوند. باورهای منطقی، باورهای کارآمدی هستند که به فرد کمک می‌کند تا به

-
1. emotional intelligent
  2. resilience
  3. Scott & Malof
  4. irrational beliefs
  5. Ellis
  6. Zeno
  7. Cicero
  8. Epectetus

اهداف مهم، واقع‌گرایانه و انعطاف‌پذیر بر خود دست یابد. در مقابل، باورهای غیرمنطقی می‌تواند با شکل‌گیری پیش‌فرض‌های منفی، نگرش فرد را نسبت به زندگی تغییر داده و مانع تعامل سازنده فرد با همسر خویش گردد. باورهای غیرمنطقی باورهایی هستند که حقیقت ندارند، منطبق بر واقعیت نیستند، تعادل فرد را از بین برده و مانع مواجهه موفقیت‌آمیز با حوادث تحریک‌کننده می‌گردند (شفیع‌آبادی و ناصری، ۱۳۹۴). به نظر ایس (۱۹۹۲)، به نقل از کمالیان، سلیمانیان و نظیفی، (۱۳۹۵) باورهای غیرمنطقی و انعطاف‌ناپذیر، علت اصلی اختلاف‌ها در روابط اجتماعی است و موجب اندوه، اضطراب، افسردگی، غرور بیش از حد، عدم تحرک و بی‌علاقگی در زندگی افراد می‌شود و به دلیل همراه داشتن نگرانی‌ها، انتظارات و نشخوار فکری، حساسیت در یک زمینه خاص (بریدگس و هارنیش، ۲۰۱۰) باعث اختلال‌های روانی می‌شوند. تحقیقات پاسکال، کیریستین و جن (۲۰۰۸) و پورمحمد رضای تجریشی، پهلوان نشان و نجفی‌فرد (۱۳۹۳) نشان داد که بین باورهای غیرمنطقی و رضایت زناشویی همبستگی منفی وجود دارد؛ و تحقیقات استاکرت و بورسک (۲۰۰۳) و گونجی، خوشکونش و پوراابراهیم (۲۰۱۶) نیز نشان دادند که باورهای غیرمنطقی به رضایت و سازش یافتگی کمتری در روابط منجر می‌شود. پوررحیمی و شاکر (۱۳۹۱) نشان داد که باورهای غیرمنطقی، و نوع سبک دلبستگی با رضایت زناشویی ارتباط دارند. در همین رابطه بررسی‌های رستم نژاد و پورفرج (۲۰۱۶) و فیلیپویک، واکوسا-جویک و اپاسیس (۲۰۱۶) حاکی از وجود رابطه‌ی منفی بین باورهای غیرمنطقی و رضایت از زندگی است.

رضایت زناشویی یک فرایند در حال تغییر و مجموعه‌ای از چهار نوع عملکرد زوجین در زندگی مشترک است، که عبارتند از: (الف) سازگاری در زندگی زناشویی، (ب) پیوستگی به زندگی مشترک، (ج) توافق و هم‌رأیی در زندگی زناشویی و (د) تجلی و ابراز عواطف و احساس‌های زوجین در محیط خانواده (خرشادیزاده، کریمی دهکردی، رهسپار، لطیف نژاد رودسری، سالاری، اسماعیلی و هاشمی، ۱۳۹۰). رضایت زناشویی ارزیابی کلی از وضعیت رابطه زناشویی یا رابطه عاشقانه کنونی فرد محسوب شده، و می‌تواند انعکاسی از میزان شادکامی و احساس مطلوب زوجین نسبت به رابطه زناشویی خود و تلاش در جهت برآورده کردن مهم‌ترین نیازهای شریک خود باشد (کوچار و شارما، ۲۰۱۵). این رابطه را می‌توان به عنوان یک موقعیت روانشناختی در نظر گرفت که خود به خود به وجود نمی‌آید بلکه مستلزم تلاش هر دو زوج است. به ویژه در سال‌های آغازین زندگی، رضایت زناشویی بسیار بی‌ثبات است و روابط در معرض بیشترین خطر قرار دارند. در واقع، رابطه زناشویی به عنوان مهم‌ترین و اساسی‌ترین رابطه انسان توصیف شده است؛ زیرا ساختار اولیه را برای بنا نهادن رابطه خانوادگی و تربیت کردن نسل آینده فراهم می‌سازد (لارسن و هالمن، ۱۹۹۴)؛ به عبارت دیگر، یکی از جنبه‌های حیاتی یک سیستم زناشویی، رضایتی است که همسران در رابطه خویش احساس و تجربه می‌کنند (گورچف، جان و هلسون، ۲۰۰۸). رضایت زناشویی فرایندی است که در طول زندگی زوجین بوجود می‌آید و دارای چهار حیطه است:

۱- جاذبه بدنی جنسی^۱. رضایت نسبی جنسی از طریق رابطه جنسی. ۲- تفاهم^۲. ارتباطی مبتنی بر پذیرش دو سویه، راحت و بدون تنش و دغدغه خاطر که بین دو نفر برقرار می‌شود. ۳- نگرش^۳. نوعی سوگیری عاطفی درونی که عمل یک فرد را تبیین و در برگیرنده قصد و نیت فرد است. و ۴- سرمایه‌گذاری^۴. منظور از این عبارت آن است که هر یک از زوجها برای بهتر کردن رابطه و نیز خوشایندی طرف مقابل، کارهایی را انجام می‌دهند و یا از انجام آن خودداری می‌کنند (میراحمدی زاده، نخعی، طباطبایی و شفیعیان، ۱۳۸۲، ص. ۵۸). در طول زندگی مشترک متغیرهای گوناگونی بر نحوه‌ی ارتباط زوجین با یکدیگر تأثیر می‌گذارند و این متغیرها رضایت یا عدم رضایت زن و شوهر را از روابط زناشویی به همراه دارند؛ برخی از این متغیرها شامل درآمد و اشتغال، فرزندان، رضایت‌مندی جنسی و به ویژه بیماری‌ها هستند (فلوید، گیلیوم و کاستیگان، ۱۹۹۸). موسوی، رشیدی و گل محمدیان (۱۳۹۴) نشان دادند که درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد می‌تواند رضایت زناشویی همسران جانباز و آزاده را افزایش دهد به این صورت که به آنها یاد می‌دهد که بر عواطف درونی خود کنترل داشته باشند، از محتوی شناختی خود آگاه باشند و بتوانند با قابلیت‌ها و خصایص خود به شریک زندگی‌شان کمک کنند تا از افکار منفی خلاص شوند. بشارت، تیکدری‌نژاد، بهرامی احسان و رضازاده (۱۳۹۱) نشان دادند افرادی با سبک دلبستگی ایمن در بزرگسالی که کمتر از باورهای غیرمنطقی استفاده می‌کنند مشکلات و تعارض‌های زناشویی کمتری را از خود نشان می‌دهند.

مطالعات نشان می‌دهند که افراد نظامی با چالش‌های زیادی از قبیل جابجایی‌های محل کار، شرایط سخت‌کاری کشمکش‌های مالی و دوری از خانواده و دوستان روبرو هستند (آلن، رودس، استانی و مارکمن، ۲۰۱۰؛ شرود، ۲۰۰۹؛ هابنر، مانسینی و براون و اورتر، ۲۰۰۹) و همچنین همسران این افراد از سطوح بالای استرس، افسردگی و اضطراب به دلیل نوع کار، جابجایی محل زندگی و مأموریت کاری رنج می‌برند (ارتتر و روس، ۲۰۰۹). در این رابطه این سؤال مطرح گردید که آیا هوش هیجانی و باورهای غیرمنطقی می‌توانند رضایت زناشویی افسران مرد متأهل نیروی انتظامی را پیش‌بینی نمایند؟

روش

جامعه، نمونه و روش نمونه‌گیری

این تحقیق توصیفی-همبستگی بود. جامعه‌ی این پژوهش شامل کلیه افسران مرد متأهل (در حدود ۱۵۰۰ نفر) شاغل در نیروی انتظامی شهر اهواز بود که ۲۰۰ نفر از آنها با استفاده از یک فراخوان که در کلیه مناطق انتظامی شهر اهواز با هماهنگی‌های ناحیه انتظامی به صورت داوطلبانه انتخاب شدند.

1. sex-body
2. apprehension
3. attitude
4. investment

ابزار اندازه‌گیری

پرسش‌نامه هوش هیجانی^۱. این پرسش‌نامه توسط شات و همکاران در سال ۱۹۹۸ تدوین شده، و دارای ۳۳ ماده و بر اساس الگوی هوش هیجانی مایر و سالووی^۲ (۱۹۹۰)، به نقل از عسگری، (۱۳۸۸) طراحی شده و دارای سه مؤلفه تنظیم هیجان (۱۰ ماده)، بهره‌برداری از هیجان (۱۰ ماده) و ارزیابی و بیان هیجان (۱۳ ماده) است. ماده‌های این پرسش‌نامه در یک طیف پنج رتبه‌ای لیکرت (کاملاً مخالف = ۱ تا کاملاً موافق = ۵) مرتب می‌شوند. کرمی، حیدری شرف و شفیع (۱۳۹۴) ضریب پایایی آلفای کرونباخ کل پرسش‌نامه و خرده مقیاس‌های آن به ترتیب ۰/۸۶، ۰/۷۵، ۰/۸۰ و ۰/۷۹ و تی‌لور و باگی (۲۰۰۴) ضریب همبستگی مقیاس هوش هیجانی شات با مقیاس آلکسی تیمیا^۳ ۰/۵۲ و عوامل پنج‌گانه پرسش‌نامه شخصیتی نتو از ۰/۱۸ تا ۰/۳۸ گزارش داده‌اند. در پژوهش حاضر، ضریب پایایی آلفای کرونباخ کل پرسش‌نامه و در سه خرده مقیاس تنظیم هیجان، بهره‌برداری از هیجان و ارزیابی و بیان هیجان به ترتیب ۰/۷۵، ۰/۸۵، ۰/۸۹ و ۰/۸۴ به دست آمد.

پرسش‌نامه باورهای غیرمنطقی^۴. پرسش‌نامه باورهای غیرمنطقی توسط جونز (۱۹۶۹)، به نقل از عبادی و معتمدین، (۱۳۸۴) تدوین شده، و دارای ۴۰ ماده و چهار عامل درماندگی در برابر تغییر (۱۵ ماده)، توقع تأیید از دیگران (۱۰ ماده)، اجتناب از مشکل (۵ ماده) و بی‌مسئولیتی عاطفی (۱۰ ماده) است. ماده‌های این پرسش‌نامه در یک طیف پنج رتبه‌ای لیکرت (کاملاً مخالفم = ۰ تا کاملاً موافقم = ۴) نمره‌گذاری می‌شوند، و نمره بالا نشان دهنده باورهای غیرمنطقی است. جونز (۱۹۶۸) ضرایب پایایی آلفای کرونباخ خرده مقیاس‌های پرسش‌نامه باورهای غیرمنطقی از ۰/۴۵ تا ۰/۷۲، ضریب پایایی باز-آزمایی ۰/۹۲ و روایی همزمان آن را با پرسش‌نامه سلامت عمومی^۵ ۰/۶۱ بدست آورد. کمالیان و همکاران (۱۳۹۵) ضرایب پایایی کل پرسش‌نامه و خرده مقیاس‌های چهارگانه را با روش آلفای کرونباخ ۰/۷۳ تا ۰/۸۸؛ اسمیت و زوارسکی (۱۹۸۷) ضریب همبستگی بین پرسش‌نامه باورهای غیرمنطقی و پرسش‌نامه باورهای منطقی ۰/۷۱-؛ وودز (۱۹۹۳) ضریب روایی همزمان این پرسش‌نامه را با پرسش‌نامه استاندارد شده اضطراب اسپیلبرگر^۶، پرسش‌نامه افسردگی بک^۷ و پرسش‌نامه مهارت کنترل خشم^۸ به ترتیب، ۰/۷۰، ۰/۵۹ و ۰/۵۵ گزارش داده‌اند. در پژوهش حاضر، ضریب پایایی آلفای کرونباخ این پرسش‌نامه ۰/۸۹ و برای خرده مقیاس‌های چهارگانه از ۰/۷۵ تا ۰/۸۵ به دست آمد.

1. Emotional Intelligent Scale
2. Mayer & Salovey
3. Alexithymia Scale
4. Irrationality Beliefs Questionnaire
5. General Health Questionnaire (GHQ-28)
6. Spielberger state-trait
7. Beck Depression Inventory
8. Anger State skills

پرسش‌نامه رضایت زناشویی انریچ^۱. پرسش‌نامه رضایت زناشویی انریچ توسط فاووز و السون (۱۹۸۹) بر مبنای پرسش‌نامه رضایت زناشویی انریچ ساخته شده و دارای ۳۵ ماده است. در پژوهش حاضر برای اندازه‌گیری رضایت زناشویی از فرم ۴۷ ماده‌ای پرسش‌نامه انریچ که توسط سلیمانان (۱۳۷۳) تهیه شده، استفاده شده است. ماده‌های این پرسش‌نامه در یک طیف پنج رتبه‌ای لیکرت (کاملاً مخالفم = ۱ تا کاملاً موافقم = ۵) نمره‌گذاری می‌شوند. و دارای چهار خرده مقیاس تحریف آرمانی، رضایت زناشویی، ارتباطات و حل تعارض است. سلیمانان (۱۳۷۳) ضریب پایایی آلفای کرونباخ این پرسش‌نامه را ۰/۹۳؛ و اصغری و قاسمی چوبینه (۱۳۹۳) ضرایب پایایی آلفای کرونباخ خرده مقیاس رضایت زناشویی ۰/۸۶، ارتباط ۰/۸۲، حل تعارض ۰/۸۴ و تحریف آرمانی ۰/۸۳ گزارش کرده‌اند. در پژوهش حاضر، ضریب پایایی آلفای کرونباخ این پرسش‌نامه ۰/۹۱ به دست آمد.

روند اجرای پژوهش

به منظور اجرای این پژوهش، ابتدا با معاونت نیروی انتظامی شهر اهواز هماهنگی‌های لازم به عمل آمد و ضمن توضیح اهداف پژوهش و اخذ مجوز، به بخش‌های مختلف نیروی انتظامی برای جمع‌آوری اطلاعات مراجعه گردید. اخلاق پژوهش در این مطالعه کاملاً رعایت گردید به گونه‌ای که به مشارکت‌کنندگان در زمینه‌ی محرمانه ماندن اطلاعات، اطمینان خاطر داده شد که با رضایت کامل، پرسش‌نامه‌ها را در محیطی آرام و بدون ذکر نام تکمیل نمایند.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

تحلیل داده‌ها با استفاده از آمار توصیفی مانند میانگین و انحراف معیار و آمار استنباطی مانند ضریب همبستگی و تحلیل رگرسیون چند متغیری از طریق نرم‌افزار آماری SPSS-۲۴ انجام گردید.

یافته‌ها

میانگین و انحراف معیار سن شرکت‌کننده‌ها به ترتیب، ۴۹/۵ و ۱۸/۸؛ ۵۴ نفر (۲۷ درصد) از شرکت‌کننده‌ها دارای تحصیلات دیپلم، ۳۴ نفر (۱۷ درصد) فوق دیپلم، ۸۵ نفر (۴۲ درصد) کارشناسی و ۲۷ نفر (۱۴ درصد) کارشناسی ارشد و بالاتر؛ و رتبه نظامی ستوان سوم ۷۵ نفر، ستوان دوم ۵۴ نفر، ستوان یکم ۴۵ نفر، سروان کامل ۲۱ نفر و سرهنگ تمام ۵ نفر بودند.

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، میانگین و انحراف معیار متغیرهای هوش هیجانی ۲۳/۳۶ و ۴/۰۶، باورهای غیرمنطقی ۵۹/۵ و ۱۲/۳۱ و رضایت زناشویی ۹۴/۰۲ و ۸/۶۹؛ و ضرایب همبستگی بین متغیرهای هوش هیجانی و رضایت زناشویی ($r = ۰/۷۹$ ، $p < ۰/۰۰۱$)، باورهای غیرمنطقی و رضایت

1. Enrich Marital Satisfaction Questionnaire

زناشویی ($p < 0/001$, $t = 0/31$) و هوش هیجانی و باورهای غیرمنطقی ($p < 0/001$, $t = -0/38$) بدست آمد. همچنین نتایج آزمون بهنجاری کولموگروف-اسمیرنف^۱ نشان داد که توزیع نمره‌های متغیرهای هوش هیجانی ($p = 0/415$, $Z = 0/80$)، باورهای غیرمنطقی ($p = 0/073$, $Z = 1/28$) و رضایت زناشویی ($p = 0/082$, $Z = 1/24$) تابع توزیع طبیعی هستند.

جدول ۱

میانگین، انحراف معیار و ضرایب همبستگی بین متغیرهای مورد مطالعه

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	هوش هیجانی	باورهای غیرمنطقی	رضایت زناشویی
هوش هیجانی	۲۳/۳۶	۴/۰۶	-	-۰/۳۸*	۰/۷۹*
باورهای غیرمنطقی	۵۹/۵	۱۲/۳۱		-	-۰/۳۱*
رضایت زناشویی	۹۴/۰۲	۸/۶۹			-

* $p < 0/001$

جدول ۲

نتایج تحلیل رگرسیون چند متغیری رضایت زناشویی به روش گام به گام^۲

متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	R	R ^۲	β	F	t	p
رضایت	هوش هیجانی	۰/۸۱	۰/۶۵	۰/۷۹	۱۶۸/۵۴	۱۲/۹۸	۰/۰۰۱
زناشویی	هوش هیجانی و باورهای غیرمنطقی	۰/۹۴	۰/۸۸	-۰/۱۷	۹۴/۸۱	-۲/۹۱	۰/۰۰۱

همانگونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، هوش هیجانی به صورت مثبت در پیش‌بینی متغیر ملاک (رضایت زناشویی) ($R = 0/81$) و مجذور همبستگی آن $R^2 = 0/65$ ، $F = 168/54$ ، $t = 12/98$ ، $p < 0/001$ معنی‌دار است، و وقتی متغیر باورهای غیرمنطقی به متغیر هوش هیجانی اضافه گردید مجذور همبستگی از $0/65$ به $0/88$ افزایش یافت، یعنی، متغیر باورهای غیرمنطقی فقط $0/23$ به پیش‌بین متغیر ملاک اضافه نموده است [$F = 94/81$ ، $t = -2/91$ ، $p < 0/001$]. همچنین بر اساس مقادیر بتاهای ( ) جدول می‌توان بیان کرد که هوش هیجانی ($\beta = 0/79$) نسبت به باورهای غیرمنطقی ($\beta = -0/17$) نقش مهمتری در پیش‌بینی رضایت زناشویی دارد.

بحث

هدف این پژوهش این بود که آیا هوش هیجانی و باورهای غیرمنطقی می‌توانند رضایت زناشویی

1. Kolmogorov Smirnov test
2. stepwise

افسران مرد متأهل نیروی انتظامی شهر اهواز را پیش‌بینی نمایند؟ یک جنبه از تحلیل نشان داد که هوش هیجانی قادر به پیش‌بینی رضایت زناشویی است. این یافته با پژوهش‌های محمدی مهر و کریمی باغملک (۲۰۱۷)، تئودورا و تیمیسورا (۲۰۱۶)، امامی قراچه حاج لو و همکاران (۲۰۱۵)، الیاس و حبیب (۲۰۱۴)، اسلامی و همکاران (۲۰۱۴)، دلاوند و همکاران (۲۰۱۴)، حسنی و همکاران (۲۰۱۴)، گانت و نیگش (۲۰۱۳)، کوچک انتظار و همکاران (۲۰۱۱)، ناصر (۲۰۱۱)، لواله کار و همکاران (۲۰۱۰)، ترسا (۲۰۱۰)، سلیمانان و اکرم (۱۳۸۸)، نصیری زر و همکاران (۲۰۱۴)، یزدی و گلزاری (۲۰۰۵)، افخمی عقدا و همکاران (۱۳۹۳)، اسکات و همکاران (۱۹۹۸)، به نقل از دوگانه‌ای فرد و همکاران، (۱۳۹۴) و مهانیان خامنه و همکاران (۱۳۸۵) هماهنگ است. در تبیین این یافته باید بیان کرد که افرادی با هوش هیجانی بالا، همواره بر نحوه ابراز احساس‌های خود نسبت به همسرشان نظارت دارند و در موقعیت‌های دشوار و پرفشار در مقابل با همسرشان و در برقراری یک ارتباط خوب موفق‌ترند و رضایت زناشویی بیشتری را در زندگی مشترک خود تجربه می‌کنند (ویسلیک و همکاران، ۲۰۰۹). این افراد دارای یک مهارت اجتماعی هستند که به معنای سهولت برقراری ارتباط با مردم و کنترل هیجان‌های خویش در رابطه با دیگران است (مهانیان خامنه و همکاران، ۱۳۸۵). این افراد، یعنی افراد با هوش هیجانی بالا، قادر به پردازش اطلاعات برای حل تعارض و بهبود تعاملات با دیگران است و همچنین اتخاذ تصمیم‌گیری مناسب در زندگی را دارند و چنین افرادی توانایی اداره مطلوب خلق و خوی خویش را هم دارد و همین امر باعث می‌شود که افراد از زندگی خود رضایت بیشتری داشته باشند.

جنبه دیگر این پژوهش بیانگر این بود که باورهای غیرمنطقی به صورت منفی پیش‌بینی کننده رضایت زناشویی است که یافته‌های تحقیقات رستم نژاد و پورفرج (۲۰۱۶)، فیلیپویک و همکاران (۲۰۱۶)، پاسکال و همکاران (۲۰۰۸)، استاکرت و بورسک (۲۰۰۳)، گونجی و همکاران (۲۰۱۶)، پورمحمد رضای تجریشی و همکاران (۱۳۹۳) و پوررحیمی و شاکر (۱۳۹۱) این یافته را تأیید می‌کنند. الیس (۱۹۹۲) معتقد است که این وقایع و رویدادها نیستند که باعث آشفتگی، پریشانی و حتی اضطراب آدمی می‌شوند. از نظر وی باورهای غیرمنطقی توقعات خشک و تعصب‌آمیزی هستند که با کلمات باید و حتماً بیان می‌شوند. به عبارت دیگر، باورهای غیرمنطقی هر گونه فکر، هیجان و یا رفتاری است که منجر به تخریب نفس و از بین رفتن خود می‌شوند و پیامدهای مهم آن اختلال در بقاء، خوشحالی و شادمانی است (الیس و گریج، ۱۹۷۷). در همین رابطه بک (۱۹۷۶) معتقد است زمانی باورهای غیرمنطقی کاهش می‌یابند که باورهای منطقی جایگزین آن‌ها شوند، تا زمانی که این باورهای غلط در زوجین پایدار باشد آنان به نقش خود در ایجاد مسائل و مشکلات زناشویی واقف نخواهند بود. لذا این باورها باعث می‌شوند که طرز تفکر انسان را نسبت به خود، جهان هستی و رضایت زناشویی تغییر می‌دهد. در توضیح این یافته می‌توان گفت که الیس (۱۹۷۸)، به نقل از پورمحمدرضای تجریشی و همکاران، (۱۳۹۴) نظریه پرداز عقلانی-عاطفی-رفتاری، بیماری‌ها و اختلال‌های روانی را ناشی از شناخت‌های اشتباه، باورها و عقاید

نادرست و نگرش‌های غلط می‌داند. به اعتقاد وی باورهای غیرمنطقی علت اصلی اختلاف‌ها در روابط اجتماعی به ویژه در روابط زوجها به شمار می‌رود. برنشتاین و برنشتاین^۱ (۱۹۸۹، ترجمه: سهرابی، ۱۳۸۰) نیز تأکید می‌کنند شواهد بسیاری نشانگر این واقعیت است که مکانیسم‌های شناختی بر سازگاری و رضایت زناشویی تأثیر می‌گذارند، به همین دلیل زندگی زناشویی از گزند باورهای غیرمنطقی مصون نمی‌ماند. در این راستا، از سوی دیگر، بین ۸۵ تا ۹۱ درصد از افرادی که در آستانه طلاق قرار دارند در ابتدای روابط زناشویی عقاید مثبت و پیش‌بینی‌های غیرواقع بینانه و غیرمنطقی از رابطه زناشویی داشته و بر این باورند که احتمال طلاق برای آنها صفر است (مینوت، پدرسون و مانون، ۲۰۱۰). به اعتقاد الیس (۲۰۰۱) هیچ رویدادی ذاتاً نمی‌تواند در انسان آشفتگی روانی ایجاد کند؛ زیرا تمام محرک‌ها و رویدادها در ذهن معنا و تفسیر می‌شوند و بر این اساس، سازش نایافتگی‌ها و مشکلات هیجانی ناشی از نحوه تعبیر، تفسیر و پردازش اطلاعات حاصل از محرک‌ها و رویدادهایی هستند که افکار و باورهای غیرمنطقی در زیربنای آنها قرار دارند.

نتیجه‌گیری

بر اساس می‌توان نتیجه گرفت که هوش هیجانی یکی از جنبه‌های مثبت و باورهای غیرمنطقی یکی از جنبه‌های منفی رضایت زناشویی است. لذا با کمک دوره‌های آموزشی می‌توان به توسعه هوش هیجانی و کاهش باورهای غیرمنطقی در نمونه مورد مطالعه مبادرت نمود. محدودیت این پژوهش، تصادفی نبودن نمونه مورد مطالعه بود که امکان تعمیم نتایج را به نمونه‌ها دیگر دشوار می‌سازد. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های آتی این متغیرها در جمعیت دیگر و به صورت علی و در قالب یک مدل مفروض مورد بررسی قرار گیرند.

تشکر

از همه کسانی که امکان انجام این پژوهش را بویژه مدیریت محترم نیروی انتظامی شهر اهواز فراهم نمودند، تشکر و قدردانی می‌نمایم.

منابع

اصغری، فرهاد و قاسمی جوبنه (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین هوش اخلاقی و گرایش‌های مذهبی با رضایت زناشویی در معلمان متأهل. *فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی خانواده*، ۴(۱)، ۶۵-۸۴.

- افخمی عقدا، محسن؛ عابدینی، محمد؛ ثروت، فاضل؛ اردکان، علی و نیکوکاران، جمیل (۱۳۹۳). بررسی رابطه بین هوش هیجانی با رضایت زناشویی در متأهلین شهر یزد. *فصلنامه بهداشت یزد*. ۲۱ (۵)، ۲۹-۲۱.
- برنشتاین، فیلی. چ؛ و برنشتاین، ماری، ت (۱۹۸۹). *شناخت و درمان اختلال‌های زناشویی*. ترجمه: رحیم سهرابی (۱۳۸۰). تهران: موسسه خدمات فرهنگی.
- بشارت، محمدعلی؛ تیکدری نژاد، آفریده؛ بهرامی احسان، هادی و رضازاده، محمدرضا (۱۳۹۱). نقش تعدیل‌کننده سبک‌های دلبستگی در رابطه بین باورهای غیرمنطقی و مشکلات زناشویی. *دوفصلنامه مشاوره کاربردی*، ۲(۲)، ۴۴-۲۹.
- بشارت، محمد علی؛ صالحی، محمد؛ شاه‌محمدی، خالد؛ نادعلی، حسن و زبردست، علی (۱۳۸۷). رابطه تاب‌آوری و سخت‌کوشی با موفقیت ورزشی و سلامت روانی در ورزشکاران. *مجله روان‌شناسی معاصر*، ۳(۲)، ۳۸-۴۷.
- پوررحیمی، مریم و شاکر، علی (۱۳۹۱). پیش‌بینی رضایت زناشویی زوجین بر اساس باورهای غیرمنطقی و کمال‌گرایی و نوع سبک دلبستگی. *فصلنامه تحقیقات روانشناختی*، ۴(۱۴)، ۱۱-۲۵.
- پورمحمد رضای تجریشی؛ افسانه، پهلوان نشان، سعید، و نجفی فرد، طالب (۱۳۹۵). رابطه باورهای غیرمنطقی و سازگاری زناشویی زوجین شهر اصفهان. *فصلنامه رفاه اجتماعی*، ۱۴(۵۳)، ۱۷۹-۱۹۳.
- دوگانه‌ای فرد، فریده عباسی، سمیه؛ سلطان تبار، محدثه؛ صدیقی، فائزه و نوروزی، اعظم (۱۳۹۴). رابطه بین هوش هیجانی با رضایت زناشویی دانشجویان متأهل. *فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی*، ۴(۱۴)، ۷۴-۸۸.
- شفیع‌آبادی، عبدالله و ناصری، غلامرضا (۱۳۹۴). *نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی*. تهران: مرکز نشر دانشگاهی. چاپ ۲۳.
- سلیمانیان، عزت (۱۳۷۳). *بررسی تأثیر تفکرات غیر منطقی بر نارضایتی زناشویی*. پایان نامه کارشناسی ارشد: دانشگاه تربیت معلم، تهران.
- سلیمانیان، علی اکبر و محمدی، اکرم (۱۳۸۸). بررسی رابطه هوش هیجانی و رضایت زناشویی. *پژوهشنامه تربیتی*، ۵(۱۹)، ۱۳۱-۱۵۰.
- خراشادیزاده، فاطمه؛ کرمی دهکردی، اکرم؛ رهسپار، امیرعلی؛ لطیف نژاد رودسری، ربابه؛ سالاری، مریم؛ اسماعیلی، حبیب‌الله و هاشمی، میترا (۱۳۹۰). تعیین ارتباط تصویر ذهنی از بدن با عملکرد جنسی و سازگاری زناشویی در زنان بارور و نابارور با استفاده از مدل تحلیل مسیر. *مجله دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی*، ۳(۲)، ۸۷-۱۳۰.
- عبادی، غلامحسین و معتمدین، محمد (۱۳۸۴). بررسی ساختار عاملی آزمون باورهای غیرمنطقی جونز در شهر اهواز. *مجله دانش و پژوهش در روان‌شناسی*، ۷(۲۳)، ۷۳-۹۲.
- عسگری، پرویز (۱۳۸۸). *راهنمای آزمون‌های روانشناختی*. اهواز: انتشارات دانشگاه آزاد اهواز.

کرمی، جهانگیر؛ حیدری شرف، پریسا و شفیعی، بهناز (۱۳۹۴). رابطه راهبردهای تنظیم هیجان و هوش هیجانی با هراس اجتماعی در دانش‌آموزان آسیب‌دیده بینایی و آسیب‌دیده شنوایی. *تعلیم و تربیت استثنایی*، ۱۵(۱)، ۵-۱۴.

کمالیان، سهیلا؛ سلیمانیان، علی اکبر و نظیفی، مرتضی (۱۳۹۵). نقش باورهای غیرمنطقی و مهارت‌های تنظیم هیجان در پیش‌بینی کیفیت زندگی زناشویی. *فصلنامه علمی-پژوهشی پژوهش‌های مشاوره*، ۱۵(۵۸)، ۷۲-۹۵.

موسوی، مریم‌سادات؛ رشیدی، علیرضا و گل محمدیان، محسن (۱۳۹۴). بررسی اثربخشی درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد بر افزایش رضایت زناشویی همسران جانباز و آزاده. *دوفصلنامه مشاوره کاربردی*، ۲(۵)، ۱۱۱-۹۷.

مهانیان خامنه؛ محمد، برجعلی، احمد، و سلیمی‌زاده، محسن (۱۳۸۵). بررسی رابطه هوش هیجانی و رضایت از زندگی. *مجله روان‌شناسی*، ۱۰(۳)، ۳۰۸-۳۲۰.

میراحمدی‌زاده، علی؛ نخعی، نوذر؛ طباطبایی، سید حمید رضا و شفیعیان، رامین (۱۳۸۲). رضایتمندی زناشویی و تعیین عوامل تأثیرگذار بر آن در شیراز. *مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران/اندیشه و رفتار*، ۵۸، ۴، ۱۰-۱۵.

Allen, E. S., Rhoades, G. K., Stanley, S. M., & Markman, H. J. (2010). Hitting home: Relationships between recent deployment, posttraumatic stress symptoms, and marital functioning for Army couples. *Journal of Family Psychology*, 24(3), 280-288.

Beck, A. T. (1976). *Cognitive therapy and the emotional disorder*. New York: International university press.

Bridges, K. R., & Harnish, R. J. (2010). Role of irrational beliefs in depression & Anxiety: A review. *Health*, 8, 862-877.

Dalvand, H., Makvandi, B., & Khajevand Khoshli, A. (2014). Correlation between marital satisfaction, and emotional intelligence with organizational commitment. *Journal of psychology & Behavioral Studies*, 2(1), 10-19.

Ellis, A. (1978). Family therapy: A phenomenological and active directive approach. *Journal of Marriage and Family Counseling*, 4, 43-50.

Ellis, A. (2001). *Overcoming destructive beliefs, feelings and behaviors*. Amherst, NY: Prometheus Books.

Ellis, A., & Grieger, R. (1977). *Handbook of rational emotive therapy*. New York: Park Avenue south.

Ellis, B. J. (1992). The evolution of sexual attraction: Evaluative mechanisms in women. In J. H. Barkow, L. Cosmides, & J. Tooby

- (Eds.), *The adapted mind: Evolutionary psychology and the generation of culture* (pp. 267-288). New York: Oxford University Press.
- Emami Gharahhajlou, A., Mirzaian, J., & Hassanzadeh, R. (2015). The relationship between emotional intelligence and marital satisfaction among english teachers. *Turkish Journal of Scientific Research*, 2 (4), 91-93.
- Eslami Ahmad A., Hasanzadeh, A., & Jamshidi, F. (2014). The relationship between emotional intelligence health and marital satisfaction: A comparative study. *Journal of Education and Health Promotion*, 24, 36-41.
- Filipovi, S., Vukosavljevi -Gvozden, T., & Opacic, G. (2016). Irrational beliefs, dysfunctional emotions, and marital adjustment: A structural model. *Journal of Family*, 37, 16, 2333-2350.
- Floyd, F. J, Gilliom, L. A., & Costigan. C. L. (1998). Marriage and the parenting alliance: longitudinal prediction of change in parenting perceptions and behaviors. *Child Development*, 69(5), 1461-79.
- Fowers, B. I. & Olson, D. H. (1989). Enrich marital inventory Discriminated validity and cross- validity assessment. *Journal of Marital and Family Therapy*, 15, 65- 79.
- Ganth, D., Barani, S., & Nigesh, S., & Thiyagarajan, F. (2013). Role of infertility, emotional intelligence and resilience on marital satisfaction among Indian couples. *International Journal of Applied Psychology*, 3(3), 31-37.
- Gonji, S., Khoshkonesh, A., & Pourebrahim, T. (2016). Relationship between marital adjustment and irrational beliefs in women and non-cosmetic surgery. *Electronic Journal of Biology*, 12(2), 196-201.
- Gorchoff, S., M. John., O. P., & Helson, R. (2008). Contextualizing change in marital satisfaction during middle age: An 18-year longitudinal study. *Psychological Science*, 19, 1194-1200.
- Hasani, Z., Agha Mohammad, A., Sayadi, D., Mokhtaree, M., Nazer, M., & Mosavi, S. A. (2012). Study of Emotional Intelligence and Marital Satisfaction in Academic Members of Rafsanjan University of Medical Sciences. *Journal of Psychology Psychotherapy*, 2, 106-111.
- Huebner, A. J., Mancini, J. A., Bowen, G. L., & Orthner, D. K. (2009). Shadowed by war: Building community capacity to support military families. *Family Relations*, 58(2), 216-228.
- Ilyas, S., & Habib, S. (2014). Marital satisfaction and emotional intelligence among different Professionals. *International Journal of Scientific & Engineering Research*, 5(11), 302-307.
- Janjani, P., Momeni, K., Rai, A., & Saidi, M. R. (2017). Investigate the mediating role of irrational beliefs in the relationship between family

- relationship quality and marital satisfaction. *World Journal of Family Medicine*, 15,7,89-94.
- Jones, R.G.A. (1968). *Factored measure of Ellis irrational belief system with personality and maladjustment correlates*. wichita, Ks. Test systems.
- Kochar, R. K., & Sharma, D. (2015). Role of love in relationship satisfaction. *The International Journal of Indian Psychology*, 3(1), 81-107.
- Koochak Entezar, R., Nooraini, O., Mohd Kosnin, A., & Ghanbari Panah, A. (2011). Relation between emotional intelligence and forgiveness with marital satisfaction. *International Journal of Fundamental Psychology & Social Sciences*, 1(2), 21-25.
- Larson, J. H., & Holman, T. B. (1994). Predictors of marital quality and stability. *Family Relations*, (43), 28-237.
- Lavalekar, A., Kulkarni, P., & Jagtap, P. (2010). Emotional intelligence and marital satisfaction. *Journal of Psychological Researches*, 5 (2), 185-194.
- Minnotte, K. L., Pedersen, D., & Mannon, S. E. (2010). The emotion terrain of parenting and marriage: Emotion work and marital satisfaction. *The Social Science Journal*, 47, 747-761.
- Mohammadimehr, Z., & Karimi, A. B. (2017). The relationship between emotional intelligence, attachment styles and optimism with marital satisfaction. *Interdisciplinary Journal of Education*, 1, 2, 50-58.
- Nasir, M. (2011). The relationship between coping strategies and resiliency and optimism in Dezful city high school students. *New Findings in Psychology*, 3 (4), 34- 56.
- Nasiri Zarch, Z., Marashi, S. M., & Raji, H. (2014). The relationship between emotional intelligence and marital satisfaction: 10-Year outcome of partners from three different economic levels. *Iranian Journal of Psychiatry*, 9(4), 188-196.
- Orthner, D. K., & Rose, R. (2009). Work separation demands and spouse psychological well-being. *Family Relations*, 58(1), 392-403.
- Pascal, A., Christine, A., & Jean, L. (2008). Development and validation of cognitive inventory of subjective distress. *International Journal of Geriatric Psychiatry*, 23, 1175-1182.
- Rostamnezhad, M., & Poorfaraj, M. (2016). The relation between marital satisfaction and relationship beliefs of married students of masters at Azad University of Ayatollah Amoli Branch. *Journal of Applied Psychology & Behavioral Science*, 1, 2, 49-53.
- Schutte, N. S., Malouff, J. M., Hall, L. E., Haggerty, D. J., Cooper, J. T., Golden, C. J., Domheim, L. (1998). Development and validation of a measure of emotional intelligence. *Personality and Individual Differences*, 25, 167-177.

- Sherwood, E. (2009). Clinical assessment of Canadian military marriages. *Clinical Social Work Journal*, 37(4), 332-339.
- Smith, W. T., & Zouareski, B. (1987). Irrational beliefs and arousal of emotional distress. *Journal of Counseling Psychology*, (31)2, 14-20.
- Stackert, R. A., & Bursik, K. (2003). Why am I unsatisfied? Adult attachment style, gendered irrational relationship beliefs, and young adult romantic relationship satisfaction. Department of psychology, Suffolk University, *Journal of Personality and Individual Differences*, 34, 1419-1429.
- Theresa, A. (2010). Optimism, Resilience and leadership-3 qualities to help move you toward Greatness. *Unpublished research*.
- Taylor, G. J., & Bagby, M. (2004). New trends in alexithymia research. *Psychotherapy and psychosomatics*, 73, 68-77.
- Yazdi, J., & Golzari, H. (2005). Emotional intelligence and marital satisfaction among married women in education organization. *Quarterly of Family Research*, 4(3), 12-18.